

OP Media/OP Turun Seutu/BLOGI, 12.4. 2023

<https://www.op-media.fi/op-turun-seutu/blogi-vastuullisuuden-anatomia/>

Kirjoittajat:

Eliisa Troberg, työelämäprofessori, Turun yliopisto, Sami Karhu,  
työelämäprofessori, Vaasan yliopisto

## Vastuullisuuden anatomia

Osuustoiminnassa ihmiskuva on kokonainen. Ihminen on tunteva inhimillinen olento tarpeineen, oikeuksineen ja velvoitteineen. Talous ei ole muusta yhteiskunnasta erillinen pelikenttä. Vastuullisuusvelvoitteiden täyttäminen vaatii kypsää aikuisen asennetta, kuten yllä olevasta osuustoimintavaikuttajan sitaatista voidaan tiivistää.

Ihmiskuvan, arvojen ja periaatteiden varaan

Osuustoiminnallisen yritystoiminnan vastuullisuus rakentuu sen piirissä vallitsevan ihmiskuvan, arvojen ja toimintaperiaatteiden varaan. Yhteistoiminnallisessa ihmiskuvassa kaikella toiminnalla on paitsi taloudellinen, myös eettinen ja yhteiskunnallinen ulottuvuus. Osuustoiminnan tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta rakentavat arvot ponnistavat tästä moniulotteisesta ihmiskuvasta. Arvot toteutuvat käytännössä osuustoiminnan periaatteiden kautta, jotka lähtevät ihmisen osallistumisesta, osallisuudesta ja oppimisesta.

Tämän logiikan vuoksi vastuullisuuden sanotaan olevan sisäänrakennettuna osuustoimintaan. Se edellyttää, että osuustoiminnan piirissä on sisäistetty liiketoimintamallin idea. Tehtävä edellyttää valveutunutta jäsenistöä, hyvää omistajuutta ja osaavaa johtoa. Osuustoiminnan ihmiskuva, arvot sekä periaatteet antavat koetellut lähtökohdat kestävän liiketoiminnan rakentamiseen. Kussakin ajassa on näistä lähtökohdista rakennettava kunkin ajan ajurien dynamiikan huomioiva yhteistoimintaorganisaatio, joka puhuttelee ihmisten palvelutarpeita ja arvomaailmaa.

Tässä ajassa merkitsevät YK:n vuosituhattavoitteet sekä tätä seuranneet kestävän kehityksen periaatteet, Agenda 2030. Pyrkimyksenä on poistaa

äärimmäinen köyhyys maailmasta ja turvata hyvinvointi ympäristölle kestävällä tavalla.

## Talous, ihminen ja ekologia huomioiden

Kun osuustoimintayrityksellä on riittävä taloudellinen suorituskyky, toiminnalla on jatkuvuus, se kehittyy ajan vaatimusten mukaisesti ja täyttää sidosryhmiensä odotuksia.

Markkinataloudessa osuustoimintayritysten on tarkoin tunnistettava omat ihmiskuvaan, arvoihin ja periaatteisiin pohjaavat menestystekijänsä ja rakennettava niihin perustuvat aikaan sopivat kilpailuetunsa, joiden varassa yritys kantaa taloudellisen vastuunsa eri sidosryhmien suuntaan.

Osuustoiminnan sosiaalisella vastuullisuudella tarkoitetaan kaikkia niitä vaikutuksia, joita yrityksellä on jäseniin ja koko yhteisöön. Sosiaalinen vastuu on osuustoiminnan vastuullisuuden kaikkein ytimessä. Juuri ihmisen hyvän elämän vuoksi osuustoiminta on syntynyt ja siksi siinä toimitaan.

Ympäristövastuun suhteen koko ihmiskunta ja kaikki liiketoiminta ovat valtaisien haasteiden edessä. Myös osuustoiminta joutuu älyllisesti ja liiketoiminnallisesti ponnistelemaan äärimajoilla vastatakseen ekologisen kestävyys haasteisiin.

## Vastuullisuutta ei voi ulkoistaa

Kun vallalla on kilpailuhenkinen ja yksilökeskeinen ilmapiiri, osuustoiminnan ihmiskuva, arvot, periaatteet ja vastuullisuusajattelu saattavat tuntua epäajankohtaisilta. Kun vallalla on ilmapiiri, joka kannustaa suurten sosiaalisten, ekologisten, taloudellisten ja eettisten kysymysten yhteistä tahtoa ja yhteistoimintaa edellyttäviin ratkaisuihin, osuustoimintamallilla sanotaan olevan jälleen sosiaalinen tilaus.

Suomalaiset peukuttavat sisimmässään osuustoimintaa. Osuustoiminta oli Evan tekemässä kansalaiskyselyssä suomalaisten keskuudessa kaikkein suosituin taloudellinen järjestelmä. Se oli markkinatalouttakin suosituampi.

Jäsenet ovat se osuustoiminta. Osuustoiminnassa ohjauspyörä on jäsenyhteisön omassa kädessä. Vastuullisuutta ei voi ulkoistaa.